

Het programma postacademisch scholingstraject archeologie is samengesteld en wordt uitgevoerd door de Stichting PASTA.

De deelnemende partijen in de stichting zijn:

1. Vriens Archeo Flex (VAF) te Moergestel (penvoerder)
2. Instituut voor Geo- en Bioarcheologie (IGBA) van de Vrije Universiteit;
3. Amsterdams Archeologisch Centrum van de Universiteit van Amsterdam (AAC).

Voorwoord

Voor u ligt het programmaboekje van een cursusprogramma archeologie dat gericht is op een nauwe samenhang met het gebruik van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). Dit programma wordt uitgevoerd door een samenwerkingsverband van drie partijen:

1. Vriens Archeo Flex (VAF) te Moergestel (penvoerder)
2. Instituut voor Geo- en Bioarcheologie (IGBA) van de Vrije Universiteit;
3. Amsterdams Archeologisch Centrum van de Universiteit van Amsterdam (AAC).

Gezamenlijk opereren zij onder de naam PASTA, wat staat voor Post Academisch Scholings Traject Archeologie. Voor deze samenwerking is gekozen omdat partijen menen dat de combinatie van twee universitaire instituten en een marktpartij meerwaarde geeft. De universiteiten hebben kennis en ervaring met zowel het reguliere onderwijs als het postacademisch onderwijs, waarbij zij elkaar inhoudelijk aanvullen. Vriens Archeo Flex heeft inmiddels tien jaar ervaring als marktpartij op het gebied van de arbeidsmarkt en heeft als geen ander scholing en ontwikkeling hoog in het vaandel.

De opleidingen op de markt werden voorheen bepaald door individuele bedrijven en opleidingsinstituten die losse cursussen of opleidingen aanboden. Dit aanbod was niet structureel. Voor de ontwikkeling van de archeologische beroepsbeoefenaar is het essentieel om nieuwe kennis in wet- en regelgeving tot zich te nemen en daarnaast op een aantal inhoudelijke gebieden zich bij te laten scholen. Hierbij past een attitude van levenlang leren en dus een structureel aanbod dat met de tijd meegaat.

Op de volgende pagina's vindt u een overzicht van een vijftiental modules die de beleidsmatige, inhoudelijke en technische kanten van de moderne archeologiebeoefening in beeld brengen. Het overzicht omvat een beschrijving van de doelgroepen, leerdoelen een aantal praktische gegevens en het lesprogramma per module. De locatie van de cursussen is Stadscafé De Observant in Amersfoort ofwel de gebouwen van de UvA en/of VU in Amsterdam. De cursusedagen lopen van 9.00 tot 17.00 (halve dag tot 13.00), waarbij koffie, lunches etc. zijn inbegrepen.

Bij het ter perse gaan van deze brochure waren de precieze cursusprogramma's van een aantal modules nog niet bekend, daarvoor wordt verwezen naar de website: www.scholingarcheologie.nl

Een drietal basismodules uit ons aanbod zijn verplicht voor senior veldtechnici die gebruik willen maken van de overgangsregeling voor senior veldtechnici opgesteld in de KNA. Met uitzondering van de module Toepassing KNA is voor alle andere modules basiskennis van de KNA een vereiste.

Na alweer 3 jaar PASTA-cursussen te organiseren blijven wij ons aanpassen aan de wensen van de archeologische beroepsbeoefenaar. We evalueren onze cursussen en doen onderzoek naar de scholingsbehoeften. Voor actuele informatie verwijzen we graag naar www.scholingarcheologie.nl

Module 1 Toepassing KNA

Globale inhoud

Deze cursus geeft archeologen inzicht in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), waarbij aandacht besteed wordt aan de procesbeschrijvingen, de actoren, de kritische activiteiten, de kwaliteitseisen en de toepassing in de praktijk.

Kengetallen

Studielaast:	3 contactdagen
Datum:	3, 4 en 21 juni 2010
Kosten:	€ 530,00
Ingangseis:	HBO / academisch niveau, archeologie of aardwetenschappen
Docenten:	Heleen van Londen en Marten Verbruggen en Marianne Visser
Leerdoelen:	inzicht in (de wijzigingen van) de KNA waaronder de procesbeschrijvingen, de actoren, de kritische activiteiten en de kwaliteitseisen
Doelgroep:	medewerkers van archeologische adviesbureaus, wetenschappelijk medewerkers van universiteiten, hogescholen en kennisinstututen, veldarcheologen, senior veldtechnici, gemeentelijke en provinciale archeologen
Studiematerialen:	cursusmap
Onderwijsvorm:	hoorcollege en uitwerken casussen
Toetsing:	door middel van 2 uitgewerkte casussen (één betrekking hebbende op procesbeschrijving van de KNA en één betrekking hebbende op de specificaties en leidraden van de KNA)
Locatie:	Stadscafé De Observant, Stadhuisplein 7, Amersfoort
Aantal cursisten:	minimaal 10, maximaal 30 deelnemers
Opmerking:	deze module is verplicht gesteld voor senior veldtechnici

De docenten

Dr. Heleen van Londen is als universitair docent verbonden aan het Amsterdams Archeologisch Centrum (AAC) van de Universiteit van Amsterdam.

Drs. Marten Verbruggen, van oorsprong fysisch geograaf, is directeur van RAAP archeologisch adviesbureau, Weesp. Hij was onder meer kerndocent van de post-doctorale opleiding "Management van Archeologische Projecten" en een van de auteurs van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). Daarnaast was hij bestuurslid van de SNA en de SIKB, en maakt momenteel deel uit van het CCvD.

Drs. Marianne Visser is archeoloog en heeft tevens de de post-doctorale opleiding "Management van Archeologische Projecten" gevolgd. Sinds de oprichting van het AAC/projectenbureau in 2000 tot medio 2009 is zij daar werkzaam geweest als kwaliteitscoördinator en betrokken bij de uitvoering van documentatie van archeologische projecten. Nu werkt Marianne bij het archeologisch Steunpunt in Utrecht.

Het programma

Dag 1 De KNA (M. Verbruggen)

1. Context van de KNA: opbouw van het kwaliteitssysteem in de archeologie
 - De toelating door OCenW (de amvb);
 - De KNA als norm;
 - Het beroepsregister;
 - Toezicht op kwaliteit (EI, RACM, klant, provincie, gemeente).
- 2a. De opbouw van de KNA
 - Waarom deze proces/productnorm;
 - Een norm van en voor de beroepsgroep (betrokkenheid van het veld bij de totstandkoming);
 - Opbouw van de KNA in protocollen;
 - Opbouw van de KNA in processtappen en specificaties.
- 2b. De procesgang in de praktijk
3. Het zijn de mensen waar het om draait
 - Alleen kritische actoren in KNA;
 - Eisen aan actoren;
 - Toetsen van eisen aan actoren.
4. Inspectie op de KNA
 - Veld: welke actoren moeten aanwezig zijn;
 - Kantoor: wat zijn de eisen aan de bedrijfsvoering;
 - *Tips and tricks.*

Dag 2 De specificaties (M. Verbruggen)

1. Interne kwaliteitstoetsing (M. Visser)
 2. Specificaties bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek
 3. Uitleg huiswerkopdracht 1 (casus procesbeschrijving van de KNA)
- Nakijken opdracht

Dag 3 De specificaties (vervolg)

1. De specificaties opgraven (H. van Londen)
2. Uitleg huiswerkopdracht 2 (casus specificaties en leidraden van de KNA)
3. Bespreking opdrachten
4. Verdieping knelpunten (M. Verbruggen)
5. Evaluatie en afsluiting

Literatuur

KNA 3.1 met nadruk op de specificaties

Module 2 Introductie digitaal deponeren

Globale inhoud

In deze korte introductie cursus worden zowel de achtergronden als de praktische kanten van het e-depot voor de Nederlandse archeologie belicht. Archeologische informatie wordt steeds vaker (direct) digitaal vastgelegd. Het digitaal documenteren betekent echter ook dat we die digitale data voor de toekomst willen bewaren. Het selecteren, beschrijven en deponeren van de digitale onderzoeksbestanden die in het e-depot duurzaam bewaard gaan worden, vormen de leidraad voor deze cursus.

Kengetallen

Studielast:	1/2 contactdag
Datum:	2 ^e helft 2010, cursusdata volgen zo spoedig mogelijk
Kosten:	de kosten voor deze cursus volgen zo spoedig mogelijk
Ingangseis:	HBO / academisch niveau en kennis van de KNA
Docenten:	Milco Wansleeben en Valentijn Gilissen
Leerdoelen:	inzicht krijgen in het deponeren van een dataset in EASY
Doelgroep:	archeologen en beleidsmakers bij onderzoeksbureaus en onderwijsinstellingen
Studiematerialen:	cursusmap en Wegwijzer Digitaal Deponeren
Onderwijsvorm:	hoorcollege
Toetsing:	actieve deelname aan het college
Locatie:	DANS, NWO-gebouw Java, Laan van Nieuw Oost-Indië 300, Den Haag
Aantal cursisten:	minimaal 5, maximaal 10 deelnemers

De docenten

Drs. Milco Wansleeben heeft na zijn studie Prehistorie bij de Universiteit Leiden, aansluitend een aanstelling docent automatiseringstoepassingen in de archeologie gekregen. Hij was betrokken bij tal van opgravingen en projecten op het raakvlak van archeologie en ICT. Momenteel is hij projectleider van het e-Depot voor de Nederlandse Archeologie (EDNA), dat onderdeel uitmaakt van DANS.

Drs. Valentijn Gilissen heeft na zijn afstuderen met een onderzoek over het prekoloniale handelsnetwerk van Noord-Mexico enkele jaren bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed gewerkt. Bij de RCE heeft hij gewerkt aan de opschoning en aanvulling van de Archeologische Monumentenkaart (AMK) in Archis. Sinds oktober 2007 is hij aangesteld als Data Manager bij DANS voor het e-depot Nederlandse archeologie (EDNA). Hij verzorgt onder meer de duurzame archivering en de publicatie van archeologische datasets.

Het programma

Praktijk en theorie komen in gelijke mate aan bod, in de volgende onderwerpen:

1. Digitale informatie voorziening in de Nederlandse archeologie
2. Doelstellingen en aanpak van het e-depot
3. Het maken van een gestructureerde beschrijving (metadata) van zowel het onderzoeksproject (Dublin Core) als van de individuele databestanden
4. Mogelijkheden tot hergebruik van de gegevens in het e-depot
5. Intellectueel eigendom en het (onderling) delen van archeologische informatie.

Module 3 Materiaalkennis

Globale inhoud

De cursist leert veelvoorkomende materiaalcategorieën van zowel organische als anorganische aard te herkennen en krijgt informatie over de juiste behandelwijze van vondsten in het veld in relatie tot archeologische vraagstellingen. Een 1^e hulp bij vondsten dus. De cursus is voor het grootste gedeelte een materiaalpracticum. Indien gewenst kunnen de dagen modulair gevolgd worden, hierbij is het wel verplicht om de 1^e cursusdag te volgen.

Kengetallen

Studielast:	5 contactdagen voor de gehele cursus of modulair
Datum:	18 t/m 24 maart 2010
Kosten:	€ 940,00 per persoon voor 5 dagen of € 188,00 per persoon per cursusdag
Ingangseis:	HBO / academisch niveau en kennis van de KNA
Docenten:	Menno Dijkstra, Mark Driessen, Henk Kars, Silke Lange en Jeffrey Slopsma
Leerdoelen:	herkenning van veelvoorkomende materiaalgroepen zoals aardewerk, hout, steen, bot, metaal, slakken, glas en macroresten, dit in relatie tot de behandeling in het veld. De cursusdagen voor andere materiaalcategorieën zoals prehistorisch aardewerk en vuursteen zijn in ontwikkeling. Meer informatie hierover volgt zo spoedig mogelijk.
Doelgroep:	veldarcheologen, medewerkers van archeologische adviesbureaus, wetenschappelijke medewerkers van universiteiten, hogescholen en kennisinstututen, depotbeheerders
Studiematerialen:	cursusmap met determinatie handleiding
Onderwijsvorm:	college en practicum
Toetsing:	determinatie van gemengd materiaal spectrum en bepaling van de behandelwijze
Locatie:	UvA, Turfdragerpad 9, Amsterdam; VU, De Boelelaan 1085, Amsterdam
Aantal cursisten:	minimaal 10, maximaal 20 deelnemers

De docenten

Drs. Menno Dijkstra is materiaalspecialist middeleeuws aardewerk en projectleider middeleeuwen bij het Projectenbureau van het Amsterdams Archeologisch Centrum (AAC) van de UvA.

Dr. Mark Driessen heeft in Wageningen tropische land- en bosbouw gestudeerd en is vervolgens jarenlang werkzaam geweest in Zuid-Amerika en Afrika. Hij is specialist versierde *terra sigillata* en verzorgt colleges provinciaal-Romeinse archeologie.

Prof.dr. Henk Kars is hoogleraar geo- en bioarcheologie en directeur van het gelijknamige instituut bij de (VU), zijn kennisgebied betreft met name de archeologische materialen, dit van uit het oogpunt van samenstelling, herkomstbepaling, oude technologie en conservering.

Het programma

Dag 1 Inleiding in het vondstenspectrum en bemonsteringstrategie (H. Kars)

1. Inleiding in het vondstenspectrum
2. KNA en materiaal (ABR/bouwstenen/protocollen)
3. onderzoeksvragen aan materiaal
4. best practices: verzameling- en bemonsteringstrategie, behandelingswijze (protocollen)
5. voorbeeld: strategie voor hout
6. diagnosestelling in het voortraject

Dag 2 Handgevormd- en Romeins aardewerk (M. Driessen & assistent)

1. context, vraagstelling en interpretatie
2. Handgevormd aardewerk
3. Romeins aardewerk
4. practicum

Dag 3 Middeleeuws aardewerk (M. Dijkstra & assistent)

1. context, vraagstelling en interpretatie
2. steekproefstrategie in het veld
3. reinigen en opslag
4. soortenspectrum: Vroege Middeleeuwen (500-900)
5. soortenspectrum: Volle Middeleeuwen (900-1250)
6. soortenspectrum: Late Middeleeuwen en Nieuwe tijd (1250-1900)
7. practicum met oefenzakken

Dag 4 Anorganische materialen: steen, glas, metaal en slakken (H. Kars & assistent)

1. context, vraagstelling en interpretatie
2. steekproefstrategie in het veld
3. reinigen en opslag
4. soortenspectrum
5. practicum

Dag 5 Organische materialen: hout, bot, macroresten, HK, bodemmonsters (S. Lange en J. Slopsma)

1. hout
2. bot
3. practicum

De cursusdagen voor andere materiaalcategorieën zoals prehistorisch aardewerk en vuursteen zijn in ontwikkeling. Meer informatie hierover volgt zo spoedig mogelijk.

Literatuur

Standaardliteratuur bij materiaalgroepen

Module 4 Bodemkunde en geologie voor archeologen

Globale inhoud

De kennis van archeologen en senior veldtechnici van bodem, geomorfologie en stratigrafie is over het algemeen zeer beperkt, waardoor cruciale informatie in relatie tussen deze vakgebieden en de archeologie verloren gaat. Deze module beoogt de kennis aan te leveren waardoor dit wordt voorkomen.

Kengetallen

Studielast:	5 contactdagen
Datum:	29 maart t/m 2 april 2010
Kosten:	€ 1.050,00, inclusief de excursies
Ingangseis:	HBO / academisch niveau en kennis van de KNA
Docenten:	Sjoerd Kluiwing en Cees Kasse
Leerdoelen:	inzicht in kwartairgeologie, geomorfologie, bodemkunde en hydrologie en daarmee verbonden processen voor zoverre die van belang zijn voor de archeologische interpretatie van site en landschap
Doelgroep:	veldtechnici, veldarcheologen, medewerkers van adviesbureaus, universiteiten, hogescholen en kennisinstituten
Studiematerialen:	curriculummap, divers kaartmateriaal
Onderwijsvorm:	hoor- en werkcollege en 1,5 dag excursie
Toetsing:	actieve deelname, het beoordelen van een bodemprofiel, kaartoefening
Locatie:	VU, De Boelelaan 1085, Amsterdam; alsmede twee velddagen
Aantal cursisten:	minimaal 12, maximaal 14 deelnemers
Opmerking:	deze module is verplicht gesteld voor senior veldtechnici

De docenten

Dr. Sjoerd Kluiwing is als universitair docent fysische geografie / landschapsarcheologie verbonden aan het Instituut voor Geo- en Bioarcheologie (IGBA) van de Vrije Universiteit. Daarnaast heeft hij een eigen bedrijf GEO-LOGICAL dat onderzoek doet op het raakvlak tussen het fysisch landschap en cultuurhistorie.

Dr. Cees Kasse is verbonden aan het Instituut voor Aardwetenschappen van de VU. Hij is universitair docent bodemkunde binnen de kaders van de kwartairgeologie, sedimentologie en geomorfologie.

Het programma

Dag 1 Inleiding landschap, bodemvorming, interpretatie bodemkaarten

1. Algemene inleiding ontwikkeling Nederlands landschap (S. Kluiving en K. Kasse)
 - Factoren, processen en tijdschaal;
 - Contrasten sedimentaire, bodemkundige en archeologische stratigrafie.
2. Bodemvorming: factoren en processen, classificatie (K. Kasse)
 - Bodems van Hoog-Nederland en fysiognomie;
 - Zeggingskracht over omstandigheden in verleden, gevolgen voor behoud erfgoed.
3. Bodems van Hoog-Nederland: practicum lakprofielen (K. Kasse)
 - Onderscheid bodemhorizonten en culturele horizonten
4. Practicum bodemkaarten (S. Kluiving)
 - Onderscheid antropogene en natuurlijke kaartpatronen.

Dag 2 Het landschap van Hoog-Nederland, theorie en kaartenpraktikum

1. Kwartair-geologische ontwikkeling landschap Hoog-Nederland (S. Kluiving en K. Kasse)
 - Processen en materialen (fluviaal, glaciaal, periglaciaal, eolisch);
 - Vormen/reliëf; paleogeografie.
2. Practicum topografische, bodemkundige, geo(morfo)logische kaarten (S. Kluiving)
 - Algemene kaartprincipes en specifieke regionale aspecten;
 - Landschapsinterpretatie: archeologische verwachtingspatronen, vroegere bruikbaarheid.

Dag 3 Excursie Hoog-Nederland

1. Excursie in centraal Nederland (S. Kluiving en K. Kasse)
 - Illustratie en toepassing van de theorie in het veld; met grondboringen.

Dag 4 Het landschap van Laag-Nederland; hydrologie in relatie tot archeologisch erfgoed

1. Kwartair-geologische ontwikkeling landschap Laag-Nederland (S. Kluiving en K. Kasse)
 - Zee, rivier, wind, veen, klei, mens;
 - Paleogeografie;
 - Invloed van verschillende actoren op elkaar.
2. Bodems van Laag-Nederland; practicum lakprofielen (K. Kasse)
 - Onderscheid culturele en bodemhorizonten.
3. Het archeologisch erfgoed vanuit hydrologisch perspectief (M. van den Berg)
 - implicaties voor bewoningsgeschiedenis en behoud van archeologische materialen.

Dag 5 Kaartenpraktikum Laag-Nederland en excursie

1. Practicum topografische, geo(morfo)logische en bodemkaarten omgeving Amsterdam (S. Kluiving en K. Kasse)
 - Holocene bedekking op Pleistocene ondergrond.
2. Excursie omgeving Amsterdam (S. Kluiving en K. Kasse)
 - Illustratie en toepassing van voorafgaande theorie in het veld; met grondboringen

Afhankelijk van de wensen van de cursisten kan hiervan afgeweken worden door onderdelen van Hoog-Nederland te vervangen door een verdieping in Laag-Nederland of omgekeerd.

Literatuur

Reader waarin diverse hoofdstukken uit recente Nederlandstalige standaardwerken in de geologie, geomorfologie en bodemkunde zijn opgenomen, alsmede een excursiegids.

Module 5 Het schrijven van dag- en weekrapporten voor senior veldtechnici

Globale inhoud

De tijdelijke regeling voor senior veldtechnici van de KNA 3.1 staat deze actoren toe handelingen op het niveau van de KNA-archeoloog uit te voeren. Deze module is gericht op het rapporteren in dag – en weekrapporten. Het schrijven van weekrapporten heeft alleen betrekking op onderzoek door middel van proefsleuven uit het Inventariserend Veldonderzoek (IVO). Het schrijven van weekrapporten als onderdeel van opgraven valt buiten de kaders van deze cursus. Het schrijven van dagrapporten geldt zowel voor het IVO als voor opgraven.

Kengetallen

Studielast:	2 dagen
Datum:	17 en 18 mei 2010
Kosten:	€ 330,00
Ingangseis:	KNA status van senior veldtechnicus en kennis van de KNA
Docenten:	Heleen van Londen en Marianne Visser
Leerdoelen:	kennis van en ervaring met het schrijven van dag- en weekrapporten
Doelgroep:	senior veldtechnici
Studiematerialen:	cursusmap
Onderwijsvorm:	hoor- en werkcolleges
Onderwijsrooster:	nader in te vullen. De eerste en tweede dag worden met een tussenliggende periode van enkele dagen aangeboden i.v.m. de casussen.
Toetsing:	rapportage n.a.v. een casus
Locatie:	Stadscafé De Observant, Stadhuisplein 7, Amersfoort
Aantal cursisten:	minimaal 10, maximaal 20 deelnemers
Opmerking:	deze module is verplicht gesteld voor senior veldtechnici

De docenten

Dr. Heleen van Londen is als universitair docent verbonden aan het Amsterdams Archeologisch Centrum (AAC) van de Universiteit van Amsterdam.

Drs. Marianne Visser is archeoloog en heeft tevens de de post-doctorale opleiding “Management van Archeologische Projecten” gevolgd. Sinds de oprichting van het AAC/projectenbureau in 2000 tot medio 2009 is zij daar werkzaam geweest als kwaliteitscoördinator en betrokken bij de uitvoering van documentatie van archeologische projecten. Nu werkt Marianne bij het archeologisch Steunpunt in Utrecht.

Het programma

Dag 1 Rapporteren

1. Inleiding;
2. Doelen en standaarden van dag- en weekrapporten;
3. Dagrapport en casus 1;
4. Opstellen van een dagrapport (schrijfoopdracht 1);
5. Weekrapport van een IVO en casus 2;
6. Verstrekken van opdracht voor het schrijven van een weekrapport (schrijfoopdracht 2).

Dag 2 Verdieping

1. Bespreking van de huiswerkopdrachten;
2. Verdieping van de meest voorkomende knelpunten;
3. Evaluatie en afsluiting.

Module 6 Archeologie en Ruimtelijke ontwikkeling

Globale inhoud

Door middel van deze cursus krijgen archeologen inzicht in de belangrijkste processen van ruimtelijke ontwikkeling alsmede de relevante wet- en regelgeving die hierop betrekking heeft en de rol van de archeologie hierbinnen.

Kengetallen

Studielast:	2 contactdagen
Datum:	12 en 26 januari 2010
Kosten:	€ 485,00
Ingangseis:	academisch niveau en kennis van de KNA
Docenten:	Jan Vriens en Jeroen Flamman
Leerdoelen:	inzicht in kennis van ruimtelijke ontwikkeling, de relevante wet en regelgeving (zoals de nieuwe Wet ruimtelijke ordening, de Wet milieubeheer etc.) en inzicht in de rollen en taken van de betrokken partijen (de diverse overheidslagen etc.). Tevens is de deelnemer in staat de betekenis van (wet- en regelgeving van) de ruimtelijke ontwikkeling te vertalen naar archeologie en archeologische werkzaamheden in het proces van de Archeologische Monumentenzorg.
Doelgroep:	medewerkers van archeologische adviesbureaus, veldarcheologen, gemeentelijke en provinciaal archeologen
Studiematerialen:	cursusmap Als uitgangspunt voor de cursus geldt de nieuwe Wet ruimtelijke ordening en de gewijzigde Woningwet.
Onderwijsvorm:	hoorcollege en uitwerken casus
Toetsing:	door middel van een uitgewerkte casus
Locatie:	Stadscafé De Observant, Stadhuisplein 7, Amersfoort
Aantal cursisten:	minimaal 10, maximaal 20 deelnemers

De docenten

Jan Vriens is directeur van Vriens juridisch advies en Vriens Beheer. Hij is gastdocent aan bestuursacademies op het gebied van europees recht, toezicht en handhaving, bestuursprocesrecht, regelgeving en juridische kwaliteitszorg. Hij is auteur van diverse boeken en artikelen op het terrein van het bestuursrecht.

Jeroen Flamman is senior adviseur bij Vestigia BV *Archeologie & Cultuurhistorie* en verantwoordelijk voor de processen rond het projectmanagement van grote archeologische projecten. Als Projectcoördinator Archeologie werkt hij bij het Hoogheemraadschap van Delfland aan de inpassing van de archeologische monumentenzorg binnen diverse projecten. Ook is hij direct betrokken bij het tot stand komen en implementeren van gemeentelijk beleid.

Het programma

Dag 1 Wet ruimtelijke ordening (J. Vriens)

1. Ruimtelijke ontwikkeling en bouwen
 - De verschillende planvormen op rijks-, provinciaal- en gemeentelijk niveau op het gebied van de ruimtelijke ordening in relatie met archeologie;
 - De onderlinge relatie van die plannen;
 - De M.E.R. en SMB -procedures in hoofdlijnen;
 - De procedure van totstandkoming van bestemmingsplannen;
 - De diverse vormen van ontheffingsprocedures en het opleggen van nadere eisen;
 - De systematiek van flexibele bestemmingsplannen (uitwerking/wijziging);
 - De diverse juridische instrumenten die ingezet kunnen worden ter bescherming van het cultureel erfgoed, met name diverse vergunningen;
 - De relatie met aanpalende wetgeving;
 - De hoofdlijnen van de Wet Omgevingsvergunning (WABO).
 - De hoofdlijnen van de Crisis- en herstelwet.
2. Inspraak, rechtsbescherming en klachtrecht
 - De verschillpunten van inspraak en rechtsbescherming (bezwaar en beroep) en het klachtrecht;
 - Het belanghebbende begrip;
 - Het fenomeen voorlopige voorziening als bedoeld in artikel 8:81 Algemene wet bestuursrecht;
 - De verschillende vormen van inspraakprocedures.

Dag 2 Aansluiting RO / archeologie (J. Flamman)

1. Archeologie en RO
 - RO taken op nationaal, provinciaal en gemeentelijk niveau;
 - Wet Milieubeheer: Milieu Effect Rapportages;
 - Tracéwet: (Ontwerp) Tracé Besluiten;
 - Wet ruimtelijke ordening: Bestemmingsplannen.
 - Convenanten RACM met o.a. RWS, ProRail, Gasunie, LNV, Defensie, Natuurmonumenten.
2. Archeologische Monumentenzorg in relatie tot bovenstaande procedures
 - Welke onderzoeken dienen te worden uitgevoerd gedurende welke fase (risicoanalyse, bureau onderzoek, IVO-b, IVO-p, opgraving, fysieke bescherming, begeleiding);
 - Relatie waardekaarten, bestemmingsplan kaarten en beleidsnota's;
 - Wat zijn de meest voorkomende risico's knelpunten en oplossingsrichtingen.
3. Behandeling casus

Voor de huiswerkopdracht/toetsing wordt geput uit waargebeurde situaties. Aan de cursisten zal gevraagd worden als bevoegd gezag invulling te geven aan een situatie in het kader van:

1. Ruimtelijke onderbouwing bestemmingsplan;
2. Effectbeoordeling in het kader van de MER;
3. Gemeentelijke monumentenverordening;
4. Werkplan voor een nationaal belangrijke opgraving.

Literatuur

Syllabus (inclusief wetteksten en toelichting) alsmede onderzoeks- en adviesgegevens. Alkemade, Hessing en Kaptein (2009) 'Verder met Valletta' Handreiking gemeentelijke archeologische monumentenzorg. Uitgave VNG.

Module 7 Beleid en Programma's van Eisen

Globale inhoud

Met het programma van eisen kan de overheid sturen op de uitvoering van het gemeentelijk en provinciaal beleid inzake de archeologische monumentenzorg. Een programma van eisen mag alleen door een archeoloog opgesteld worden. Het is daarom een vereiste dat archeologen die PvE's schrijven het archeologiebeleid goed verankeren. Deze cursus richt zich op de verankering van het gemeentelijke en provinciale archeologiebeleid in het PvE. Daarnaast gaat de cursus in bredere zin in op het opstellen en beoordelen van PvE's.

Kengetallen

Studielast:	2,5 contactdagen
Datum:	9, 10 en 24 september 2010
Kosten:	€ 700,00
Ingangseis:	HBO / academisch niveau en kennis van de KNA
Docenten:	Heleen van Londen, Marten Verbruggen en Peter Jongste
Leerdoelen:	inzicht in de betekenis van het gemeentelijk en provinciale archeologiebeleid voor het opstellen van een goed Programma van Eisen.
Doelgroep:	medewerkers van archeologische adviesbureaus, veldarcheologen, gemeentelijk- en provinciaal archeologen
Studiematerialen:	cursusmap
Onderwijsvorm:	hoor- en werkcolleges
Toetsing:	huiswerkopdracht: opstellen van een PvE n.a.v. een casus.
Locatie:	Stadscafé De Observant, Stadhuisplein 7, Amersfoort
Aantal cursisten:	minimaal 10, maximaal 20 deelnemers

De docenten

Dr. Heleen van Londen is als universitair docent verbonden aan het Amsterdams Archeologisch Centrum (AAC) van de Universiteit van Amsterdam.

Drs. Marten Verbruggen, van oorsprong fysisch geograaf, is directeur van RAAP archeologisch adviesbureau, Weesp. Hij was onder meer kerndocent van de post-doctorale opleiding "Management van Archeologische Projecten" en een van de auteurs van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). Daarnaast was hij bestuurslid van de SNA en de SIKB, en maakt momenteel deel uit van het CCvDA.

Dr. Peter Jongste is als senior archeoloog werkzaam bij Hazenberg Archeologie in Leiden. Hij houdt zich vooral bezig met beleidsadvieswerk voor gemeenten en begeleiding van grotere, complexe projecten. Verder begeleidt hij de uitwerking en publicatie van oud onderzoek."

Het programma

Dag 1 Het PvE en beleid

Docenten: Marten Verbruggen

Dagcoördinator: Heleen van Londen

1. Leerdoelen, kennismaking en opbouw van de dagen
2. PvE context en functies
3. Aansluiting PvE en *gemeentelijk* beleid
4. PvE en *gemeentelijk* beleid
5. Almere: voorbeeld van de uitwerking beleid en PvE

Dag 2 PvE in de praktijk

Docenten: Marten Verbruggen, Peter Jongste

Dagcoördinator: Heleen van Londen

1. Techniek van het schrijven van PvE's
2. Het opstellen van een PvE
3. Ramingen
4. Aanbestedingen
5. Uitleg huiswerkopdracht

Dag 3 Behandeling van de opdracht (halve dag)

Docenten: Marten Verbruggen, Peter Jongste

Dagcoördinator: Heleen van Londen

1. Bespreking van de opdrachten
2. Verdieping van de knelpunten
3. Evaluatie

Module 8 Fysiek Behoud

Globale inhoud

De kennis van archeologen en beleidsmedewerkers met betrekking tot het fysiek behoud van het archeologische erfgoed is over het algemeen zeer beperkt. Tegelijkertijd vraagt de moderne archeologische monumentenzorg, waarbij duurzaam behoud in situ voorop staat, om kennis van fysiek behoud onder diverse bodemcondities die bijdraagt aan een verantwoord selectiebeleid. Deze module beoogt de basiskennis aan te leveren, waarmee eigen beslissingen kunnen worden genomen, of de juiste specialist kan worden ingeroepen.

Kengetallen

Studielast:	2 contactdagen en 1 dag excursie
Datum:	4, 5 en 7 (excursie) oktober 2010
Kosten:	€ 650,00, inclusief de excursie
Ingangseis:	HBO / academisch niveau en kennis van de KNA
Docenten:	Henk Kars, Michel Vorenhout, Martine van den Berg en anderen
Leerdoelen:	inzicht in degradatiemechanismen, bodemkunde en hydrologie en daarmee verbonden processen voor zoverre die van belang zijn voor het duurzaam in situ behoud van het archeologisch erfgoed; inzicht in de relatie bouwen en archeologie
Doelgroep:	(veld)archeologen, medewerkers van adviesbureaus, archeologen in relevantie beleidsfuncties; beleidsmedewerkers archeologische monumentenzorg
Studiematerialen:	curriculummap; Standaarden Archeologische Monitoring
Onderwijsvorm:	hoor- en werkcollege en een dag excursie
Toetsing:	actieve deelname aan colleges en excursie op grond waarvan een certificaat verkregen wordt
Locatie:	VU, De Boelelaan 1085, Amsterdam; alsmede een velddag
Aantal cursisten:	minimaal 8, maximaal 14 deelnemers

De docenten

Prof.dr. Henk Kars is hoogleraar geo- en bioarcheologie en directeur van het gelijknamige instituut bij de VU; zijn kennisgebied omvat met name de archeologische materialen, dit van uit het oogpunt van samenstelling, herkomst, oude technologie en conservering. Vanuit deze materiaaltechnische hoek is hij internationaal expert fysiek behoud erfgoed.

Drs. Michel Vorenhout is als onderzoeker en adviseur verbonden aan hetzelfde IGBA. Hij is ecologisch bioloog die reeds jaren onderzoek doet naar afbraak en behoudsprocessen in en op de bodem. Binnen het IGBA verzorgt hij het onderzoek naar en de monitoring van in-situ behoud van archeologisch erfgoed; hij participeert in diverse internationale samenwerkingsprojecten.

Drs. Martine van den Berg, als onderzoeker verbonden aan het IGBA (VU), bereidt vanuit haar geohydrologische achtergrond een proefschrift voor op de relatie watermanagement en archeologisch erfgoed. Zij participeert als projectleider/onderzoeker in een Interreg IIB, EC programma op het grensvlak tussen natuurlijk en cultureel erfgoed.

Het programma

Dag 1 Inleiding; bedreigende factoren in relatie tot beleid

1. Algemene inleiding (H. Kars)
 - Fysiek behoud en de KNA
 - De plaats van fysiek behoud in de moderne archeologisch monumentenzorg
 - Afwegingen om voor in situ behoud te kiezen (kosten, houdbaarheid huidige toestand, monitoring); actieve discussie met deelnemers
2. Degradatiemechanismen (M. Vorenhout)
 - Materiaaltypen
 - Bodem processen
 - Sturende factoren bij afbraak
 - Veranderingen in het gebied en betekenis voor in situ behoud
3. Workshop (M. Vorenhout)
 - Case studie om belangrijkste afbraakprocessen op een site in beeld te brengen (zie onder).

Dag 2 Behoud en monitoring

1. Bouwen en archeologie (H. Kars en anderen)
 - Landelijk gebied
 - Stedelijk gebied
2. Het archeologisch erfgoed vanuit hydrologisch perspectief (M. van den Berg)
 - Water en behoud van archeologische materialen
 - Hydrologie in landelijk gebied
 - Hydrologie in de stad
3. Monitoring (M. Vorenhout)
 - Hydrologie, verzadigde en onverzadigde zone
 - Geochemie
 - De rol van organisch materiaal
 - Nulmetingen
 - Leeswijzer SAM
 - Kwaliteit in monitoring en effect van een goed archeologisch onderzoek: van theorie naar praktijk

Dag 3 Excursie

1. Excursie in-situ behoud en monitoring (M. Vorenhout)
 - Illustratie en toepassing van de theorie in het veld; met grondboringen.
 - Plaatsen peilbuizen in diverse gebieden
 - Discussie toepasbaarheid in stedelijk gebied; verschillen en overeenkomsten

Afhankelijk van de wensen van de cursisten kan het programma op onderdelen worden aangepast; dit geldt vooral voor de case-studies die dan ruim van te voren worden aangedragen door de deelnemers.

Literatuur

Reader waarin diverse hoofdstukken uit recente Nederlandstalige publicaties en rapporten met betrekking tot degradatie, monitoring en in-situ behoud zijn opgenomen.

Module 9 Actualisering KNA 3.2

Globale inhoud

Deze cursus geeft archeologen inzicht in de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA) en de belangrijkste wijzigingen in de KNA 3.2. Aandacht wordt besteed aan de protocollen, de (eisen aan) actoren en de toepassing van de KNA 3.2 in de praktijk.

Kengetallen

Studielast:	1 contactdag
Datum:	5 februari 2010
Kosten:	€ 195,00
Ingangseis:	HBO / academisch niveau, archeologie of aardwetenschappen
Docenten:	Marten Verbruggen
Leerdoelen:	inzicht in de KNA 3.2 waaronder de protocollen, de (eisen aan) actoren en de toepassing in de praktijk
Doelgroep:	medewerkers van archeologische adviesbureaus, opgravingsbedrijven, provinciale steunpunten, milieudiensten, veldarcheologen, senior veldtechnici, gemeentelijke en provinciale archeologen
Studiematerialen:	cursusmap
Onderwijsvorm:	hoorcollege
Toetsing:	actieve deelname aan het college
Locatie:	Stadscafé De Observant, Stadhuisplein 7, Amersfoort
Aantal cursisten:	minimaal 15 deelnemers, geen maximaal aantal deelnemers

De docenten

Drs. Marten Verbruggen, van oorsprong fysisch geograaf, is directeur van RAAP archeologisch adviesbureau, Weesp. Hij was onder meer kerndocent van de post-doctorale opleiding "Management van Archeologische Projecten" en een van de auteurs van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA). Daarnaast was hij bestuurslid van de SNA en de SIKB, en maakt momenteel deel uit van het CCvDA.

Het programma

1. Aanleiding herziening KNA 3.1
2. Relatie voorwaarden bij opgravingsvergunning en KNA 3.2
3. Belangrijkste wijzigingen in vogelvlucht
4. Nieuwe actoren in de KNA
5. Eisen aan actoren
6. Protocol 4002 Opstellen Programma van Eisen
7. Protocol 4003 Inventariserend veldonderzoek
8. Protocol 4004 Opgraven
9. Aantonen controlestappen: hoe je dat conform KNA 3.2?
10. Inspectiepunten KNA 3.2
11. Vragen en discussie
12. Evaluatie

Module 10 Vervolgcurcus bodemkunde en geologie voor archeologen: Hoog-Nederland

Globale inhoud

In aansluiting op de cursus 'Bodemkunde en geologie voor archeologen' (module 4) worden vier verdiepingscursussen aangeboden die grotendeels in het veld in Nederland zullen plaatsvinden. Eén van deze verdiepingsmodules heeft betrekking op Hoog Nederland: Van het Gooi, de Noordoostpolder, via het Friesch-Drentsch keileemplateau, naar het stuwwalgebied van Midden-Nederland en aangrenzend Duitsland (een variant gericht op Brabant wordt overwogen). Het driedaagse programma is opgebouwd uit een dag- en een avondprogramma. Overdag worden veldlocaties bezocht waar onder intensieve begeleiding met gerichte zelfwerkzaamheid profiel- en boorbeschrijvingen worden gemaakt om de lokale bodem, geomorfologie en geologie te leren begrijpen in relatie tot het kunnen voorkomen van archeologische vindplaatsen. Het avondprogramma bestaat uit twee delen namelijk, bespreking van de verslaglegging van de overdag behaalde resultaten en de synthese van de veldresultaten in een regionaal kader door de docent.

Kengetallen

Studielast:	3 contactdagen
Datum:	mei / juni 2010, cursusdata volgen zo spoedig mogelijk
Kosten:	€ 945,00, inclusief vervoer, twee overnachtingen, maaltijden en cursusmateriaal
Ingangseis:	certificaat PASTA-cursus Bodemkunde en geologie voor archeologen of minstens een daarmee gelijkgestelde opleiding of cursus.
Docenten:	Sjoerd Kluiwing en Cees Kasse
Leerdoelen:	de lokale bodem, geomorfologie en geologie leren begrijpen in relatie tot het kunnen voorkomen van archeologische vindplaatsen.
Doelgroep:	veldtechnici, veldarcheologen, medewerkers van adviesbureaus, universiteiten, hogescholen en kennisinstituten
Studiematerialen:	cursusmap
Onderwijsvorm:	hoor- en werkcollege en excursies
Toetsing:	actieve deelname, profiel- en boorbeschrijvingen
Locatie:	Nader te bepalen low-budget hotel
Aantal cursisten:	minimaal 8, maximaal 16 deelnemers

De docenten

Dr. Sjoerd Kluiwing is als universitair docent fysische geografie / landschapsarcheologie verbonden aan het Instituut voor Geo- en Bioarcheologie (IGBA) van de Vrije Universiteit. Daarnaast heeft hij een eigen bedrijf GEO-LOGICAL dat onderzoek doet op het raakvlak tussen het fysisch landschap en cultuurhistorie.

Dr. Cees Kasse is verbonden aan het Instituut voor Aardwetenschappen van de VU. Hij is universitair docent bodemkunde binnen de kaders van de kwartairgeologie, sedimentologie en geomorfologie.

Het programma

Hoog-Nederland

Door Pleistoceen Nederland; thema's en voorlopig programma:

- glacialen en geomorfologie,
- landvormen en bodems van Hoog-Nederland,
- Zuidrand-Drents-Friesche keileemplateau,
- pingo's,
- inzicht drie glacialen,
- ijzerproductie,
- groeve Kwintelooijen

Dag 1: Gooi, (Urk) Schokland, Zuid-Friesland en Drenthe

Dag 2: Balloèrveld, Hondsrug, Itterbeck-Uelsen

Dag 3: Oost-Nederlandse stuwwallen, Veluwe, Utrechtse Heuvelrug

Module 11 Vervolgcurcus bodemkunde en geologie voor archeologen: Laag-Nederland

Globale inhoud

In aansluiting op de cursus ‘Bodemkunde en geologie voor archeologen’ (module 4) worden vier verdiepingscursussen aangeboden die grotendeels in het veld in Nederland zullen plaatsvinden. Eén van deze verdiepingsmodules heeft betrekking op Laag Nederland: Holoceen Nederland vanaf de Brabantse Wal in het zuiden tot in de kop van Noord-Holland. Langs de verschillende Holocene getijdenbekkens van de Nederlandse kust. Het driedaagse programma is opgebouwd uit een dag- en een avondprogramma. Overdag worden veldlocaties bezocht waar onder intensieve begeleiding met gerichte zelfwerkzaamheid profiel- en boorbeschrijvingen worden gemaakt om de lokale bodem, geomorfologie en geologie te leren begrijpen in relatie tot het kunnen voorkomen van archeologische vindplaatsen. Het avondprogramma bestaat uit twee delen namelijk, bespreking van de verslaglegging van de overdag behaalde resultaten en de synthese van de veldresultaten in een regionaal kader door de docent.

Kengetallen

Studielast:	3 contactdagen
Datum:	mei / juni 2010, cursusdata volgen zo spoedig mogelijk
Kosten:	€ 945,00, inclusief vervoer, twee overnachtingen, maaltijden en cursusmateriaal
Ingangseis:	certificaat PASTA-cursus Bodemkunde en geologie voor archeologen of minstens een daarmee gelijkgestelde opleiding of cursus.
Docenten:	Sjoerd Kluiwing en Cees Kasse
Leerdoelen:	de lokale bodem, geomorfologie en geologie leren begrijpen in relatie tot het kunnen voorkomen van archeologische vindplaatsen.
Doelgroep:	veldtechnici, veldarcheologen, medewerkers van adviesbureaus, universiteiten, hogescholen en kennisinstututen
Studiematerialen:	cursusmap
Onderwijsvorm:	hoor- en werkcollege en excusies
Toetsing:	actieve deelname, profiel- en boorbeschrijvingen
Locatie:	Nader te bepalen low-budget hotel
Aantal cursisten:	minimaal 8, maximaal 16 deelnemers

De docenten

Dr. Sjoerd Kluiwing is als universitair docent fysische geografie / landschapsarcheologie verbonden aan het Instituut voor Geo- en Bioarcheologie (IGBA) van de Vrije Universiteit. Daarnaast heeft hij een eigen bedrijf GEO-LOGICAL dat onderzoek doet op het raakvlak tussen het fysisch landschap en cultuurhistorie.

Dr. Cees Kasse is verbonden aan het Instituut voor Aardwetenschappen van de VU. Hij is universitair docent bodemkunde binnen de kaders van de kwartairgeologie, sedimentologie en geomorfologie.

Het programma

Laag-Nederland

Door Holoceen Nederland; thema's en voorlopig programma:

- opbouw Holoceen,
- kwartairgeologie, landvormen en bodems van Laag-Nederland,
- variatie in getijdebekkens,
- Oude en Jonge Duinen ,
- Westelijk veenlandschap,
- Hondsbossche Zeewering,
- West-Friesland kreekruggensysteem.

Dag 1: West-Brabant, Verdrongen Land van Saefthinghe, Zeeland

Dag 2: Mondingsgebied van de Oude Rijn,

Dag 3: Noord-Holland

Module 12 Vervolgcurcus bodemkunde en geologie voor archeologen: Rivierengebied ten zuiden van Nijmegen en Zuid-Limburg

Globale inhoud

In aansluiting op de cursus 'Bodemkunde en geologie voor archeologen' (module 4) worden vier verdiepingscursussen aangeboden die grotendeels in het veld in Nederland zullen plaatsvinden. Eén van deze verdiepingmodules heeft betrekking op het rivierengebied ten zuiden van Nijmegen en Zuid-Limburg: Van het stroomgebied met de IJssel, de Rijn-Maas delta tot in West-Nederland, rond de regio Rotterdam. Het driedaagse programma is opgebouwd uit een dag- en een avondprogramma. Overdag worden veldlocaties bezocht waar onder intensieve begeleiding met gerichte zelfwerkzaamheid profiel- en boorbeschrijvingen worden gemaakt om de lokale bodem, geomorfologie en geologie te leren begrijpen in relatie tot het kunnen voorkomen van archeologische vindplaatsen. Het avondprogramma bestaat uit twee delen namelijk, bespreking van de verslaglegging van de overdag behaalde resultaten en de synthese van de veldresultaten in een regionaal kader door de docent.

Kengetallen

Studielast:	3 contactdagen
Datum:	september / oktober 2010, cursusdata volgen zo spoedig mogelijk
Kosten:	€ 945,00, inclusief vervoer, twee overnachtingen, maaltijden en cursusmateriaal
Ingangseis:	certificaat PASTA-cursus Bodemkunde en geologie voor archeologen of minstens een daarmee gelijkgestelde opleiding of cursus.
Docenten:	Sjoerd Kluiwing en Cees Kasse
Leerdoelen:	de lokale bodem, geomorfologie en geologie leren begrijpen in relatie tot het kunnen voorkomen van archeologische vindplaatsen.
Doelgroep:	veldtechnici, veldarcheologen, medewerkers van adviesbureaus, universiteiten, hogescholen en kennisinstituten
Studiematerialen:	cursusmap
Onderwijsvorm:	hoor- en werkcollege en excursies
Toetsing:	actieve deelname, profiel- en boorbeschrijvingen
Locatie:	Nader te bepalen low-buget hotel
Aantal cursisten:	minimaal 8, maximaal 16 deelnemers

De docenten

Dr. Sjoerd Kluiwing is als universitair docent fysische geografie / landschapsarcheologie verbonden aan het Instituut voor Geo- en Bioarcheologie (IGBA) van de Vrije Universiteit. Daarnaast heeft hij een eigen bedrijf GEO-LOGICAL dat onderzoek doet op het raakvlak tussen het fysisch landschap en cultuurhistorie.

Dr. Cees Kasse is verbonden aan het Instituut voor Aardwetenschappen van de VU. Hij is universitair docent bodemkunde binnen de kaders van de kwartairgeologie, sedimentologie en geomorfologie.

Het programma

Rivierengebied ten zuiden van Nijmegen en lössgebied Zuid-Limburg

In en rond het Maasdal stroomopwaarts van de terrassenkruising, van Nijmegen naar Maastricht; thema's en voorlopig programma:

- rivieren,
- terrasvorming en ouderdom/datering,
- verbruiningbodems op terrassen,
- klimaat en tektoniek,
- accumulerende en erosieve systemen,
- bodemerosie en bedreiging archeologie in het lössgebied.

Dag 1: tot Venlo

Dag 2: Venlo – Roermond – Maastricht

Dag 3: Zuid-Limburg

Module 13 Vervolgcurcus bodemkunde en geologie voor archeologen: Rivierengebied ten westen van Nijmegen

Globale inhoud

In aansluiting op de cursus 'Bodemkunde en geologie voor archeologen' (module 4) worden vier verdiepingscursussen aangeboden die grotendeels in het veld in Nederland zullen plaatsvinden. Eén van deze verdiepingmodules heeft betrekking op het rivierengebied ten westen van Nijmegen: Van het stroomgebied met de IJssel, de Rijn-Maas delta tot in West-Nederland, rond de regio Rotterdam. Het driedaagse programma is opgebouwd uit een dag- en een avondprogramma. Overdag worden veldlocaties bezocht waar onder intensieve begeleiding met gerichte zelfwerkzaamheid profiel- en boorbeschrijvingen worden gemaakt om de lokale bodem, geomorfologie en geologie te leren begrijpen in relatie tot het kunnen voorkomen van archeologische vindplaatsen. Het avondprogramma bestaat uit twee delen namelijk, bespreking van de verslaglegging van de overdag behaalde resultaten en de synthese van de veldresultaten in een regionaal kader door de docent.

Kengetallen

Studielast:	3 contactdagen
Datum:	september / oktober 2010, cursusdata volgen zo spoedig mogelijk
Kosten:	€ 945,00, inclusief vervoer, twee overnachtingen, maaltijden en cursusmateriaal
Ingangseis:	certificaat PASTA-cursus Bodemkunde en geologie voor archeologen of minstens een daarmee gelijkgestelde opleiding of cursus.
Docenten:	Sjoerd Kluiwing en Cees Kasse
Leerdoelen:	de lokale bodem, geomorfologie en geologie leren begrijpen in relatie tot het kunnen voorkomen van archeologische vindplaatsen.
Doelgroep:	veldtechnici, veldarcheologen, medewerkers van adviesbureaus, universiteiten, hogescholen en kennisinstituten
Studiematerialen:	cursusmap
Onderwijsvorm:	hoor- en werkcollege en excursies
Toetsing:	actieve deelname, profiel- en boorbeschrijvingen
Locatie:	Nader te bepalen low-budget hotel
Aantal cursisten:	minimaal 8, maximaal 16 deelnemers

De docenten

Dr. Sjoerd Kluiwing is als universitair docent fysische geografie / landschapsarcheologie verbonden aan het Instituut voor Geo- en Bioarcheologie (IGBA) van de Vrije Universiteit. Daarnaast heeft hij een eigen bedrijf GEO-LOGICAL dat onderzoek doet op het raakvlak tussen het fysisch landschap en cultuurhistorie.

Dr. Cees Kasse is verbonden aan het Instituut voor Aardwetenschappen van de VU. Hij is universitair docent bodemkunde binnen de kaders van de kwartairgeologie, sedimentologie en geomorfologie.

Het programma

Rivierengebied van Nijmegen naar Rotterdam

Stroomafwaarts van de terrassenkruising, ten westen van Nijmegen; thema's en voorlopig programma:

- Klimaatverandering en riviergedrag aan het eind van de ijstijd;
- Jonge Dryas vlechtende rivieren
- Holocene stroomgordels
- Oeverwallen en kommen
- Dijkdoorbraken (wielen en overslagafzettingen)

Dag 1: Nijmegen, Land van Maas en Waal

Dag 2: Tiel > Alblasserwaard

Dag 3: Regio Rotterdam - Westland

Module 14 Masterclass Romeinse Landinrichting

Globale inhoud

De Masterclass *Romeinse Landinrichting* geeft in een tijdsbestek van een dag een overzicht van de kennis over Romeinse landinrichting in Nederland alsook veldstrategieën voor het doen van onderzoek ernaar.

Kengetallen

Studielast:	1 contactdag
Datum:	2 ^e helft 2010, cursusdata volgen zo spoedig mogelijk
Kosten:	€ 395,00
Ingangseis:	voltooid opleiding archeologie
Docenten:	Heleen van Londen
Leerdoelen:	kennis van Romeinse landinrichting in Nederland en bijbehorende onderzoekstrategieën in het veld
Doelgroep:	archeologen met een praktijk in landschapsarcheologie
Studiematerialen:	cursusmap
Onderwijsvorm:	hoor- en werkcollege
Toetsing:	opdracht tijdens werkcollege
Locatie:	nog nader te bepalen
Aantal cursisten:	minimaal 6, maximaal 10 deelnemers

De docenten

Dr. Heleen van Londen is als universitair docent verbonden aan het Amsterdams Archeologisch Centrum (AAC) van de Universiteit van Amsterdam.

Het programma

Het programma is in ontwikkeling en zal zo spoedig mogelijk op de website gepresenteerd worden.

Module 15 Archaeological heritage management in Europe (E-learning)

Globale inhoud

Deze cursus bestaat uit 15 lesmodules over archeologische monumentenzorg in Europa die via internet aangeboden zal worden. De cursus kan thuis in de eigen tijd gedaan worden. Een docent begeleidt de cursist via email, telefoon of volgens afspraak al naar gelang de behoefte. De cursus is ontwikkeld in het kader van het Leonardo da Vinci programma *Lifelong learning* in oktober 2009. Archeologen uit zes verschillende landen hebben de lessen samengesteld.

Kengetallen

Studielast:	60 uur
Datum:	2 ^e helft 2010, cursusdata volgen zo spoedig mogelijk
Kosten:	€ 700,00
Ingangseis:	interesse in internationale dimensies van de archeologische erfgoedsector
Docenten:	Heleen van Londen
Leerdoelen:	kennis van de internationale erfgoedcyclus
Doelgroep:	collega's werkzaam in de archeologische erfgoedsector
Studiematerialen:	digitale training, handouts
Onderwijsvorm:	e-learning en mogelijkheid van contacturen
Toetsing:	essay
Locatie:	thuis
Aantal cursisten:	individueel

De docenten

Dr. Heleen van Londen is als universitair docent verbonden aan het Amsterdams Archeologisch Centrum (AAC) van de Universiteit van Amsterdam.

Het programma

Alles over het programma en de praktische aspecten van de cursus zal binnenkort via de website gepubliceerd worden.